

Pobres, i forasters

Per què no podem pensar que la delinqüència és cosa de la immigració i, en canvi, ens quedem tan amples quan la relacionem amb la pobresa? ¿És més políticament correcte estigmatitzar els pobres que els immigrants? ¿Potser és més fàcil culpabilitzar de la delinqüència la pobresa perquè considerem que, al seu torn, és culpa dels “dolents” de sempre, és a dir, dels rics, del mercat o del capitalisme? De fet, convé recordar que hi ha delinqüents rics, i no pas pocs, i que per tant hauriem d'exigir –mantenint-nos en l'estil de la correcció farisaica imperant– que tampoc no es vinculés delinqüència i pobresa. Bé que hi ha pobres que suporten la seva condició amb una estoica i digna resignació, fora de tota temptació delictiva! No: no hi ha d'haver cap problema a afirmar, sense temors pusil·lànimes, que l'estrangeritat és una circumstància que, especialment entre joves i adolescents, explica determinades conductes socialment desafectes amb les regles de joc que, en el marc d'una cultura cívica determinada, es dóna tota col·lectivitat fer possible la convivència.

Els incidents de Salt s'han produït en un marc de crisi econòmica i de grans privacions entre els més pobres, alguns dels quals han arribat fa poc a Catalunya. Però el més greu no ha estat pas la topada entre policia i delinqüent. El debat de Salt no és sobre delinqüència. El que ha de preocupar és l'adhesió emocional que ha trobat l'activitat delictiva d'un pobre desgraciat entre individus que només tenen un tret en comú amb el presumpte lladre de motos: que també se senten forasters allà on viuen. Si us plau, no desviem l'atenció del focus del problema, perquè erràriem en la diagnosi i en la teràpia si, per raons equivocadament compassives, no entenguéssim quina és l'arrel del conflicte. Els

SALVADOR CARDÚS

SOCIÒLEG

lladres –un ofici que es complau en el risc– s'han d'empaïtar, detenir, jutjar i, esclar, per humanitat, s'ha de lamentar que es produeixin desenllaços fatals. Però a Salt i arreu s'ha de combatre, sobretot, la resposta que hi va haver al carrer, tant si es tractava d'una adhesió espontània, com si es manipulava des de l'exterior.

Tal com va passar en el seu moment amb l'incident que es va viure a Ca n'Anglada de Terrassa el 1999 –per cert, en temps de creixement econòmic desbocat i sense poder invocar cap crisi–, a Salt, des del punt de vista estricte del fet delictiu, el cas no revesteix gaire gravetat. Baralles entre joves socialment desubicats i desarticulats –autòctons o estrangers– n'hi ha cada cap setmana; la delinqüència juvenil és un clàssic dels estudis sociològics i, certament, són inevitables les circumstàncies desgraciades que porten a la mort accidental –si no, ja no seria accidental– d'una persona. La gravetat la proporciona la variable migratòria. De motos també en roben els autòctons, esclar. El cas és si aquests generen mecanismes d'adhesió col·lectiva i, en definitiva, identitària. Perquè no ens enganyem: no estem parlant de pobresa, sinó d'identitat. O més ben dit, de com és de difícil reconstruir la identitat quan ja no ets ni dels que van prendre la decisió d'emigrar, ni has decidit –perquè no tens els recursos culturals per fer-ho– si vols ser d'allà on t'has trobat.

La proporció exacta dels fets de Salt la mesurava amb la seva habitual intel·ligència crítica en Joan Ramon Resina al seu article de dijous passat a l'ARA, *Salt com a símptoma*. Resina, ajudat per la magnífica perspectiva que li ofereix el seu mirador de Stanford, saltava per damunt del procés d'estigmatització a què aquests dies hem sotmès injustament la vila de Salt, i el presentava com una expressió més de la ideologia –convertida en teoria psicosociològica– que exonera els individus violents de tota responsabilitat quan els converteix en víctimes innocents d'una societat culpable. Que hi ha un aldarull? Que hi ha un crim? Que hi ha una conducta incívica? La culpa és, paradoxalment, de l'ordre social, que se suposa sempre injust. És a dir, la culpa la carreguem a la banda dels *bons* i no dels *dolents*. Quina és l'arrel de tanta mala consciència europea amb la pròpia civilització, benestar i virtuts?

Ara hem tornat a aprofitar la desgràcia per carregar sobre les costelles dels saltencs tota l'ambigüitat dels sentiments que tenim al pap. Els sentinelles del racisme, esclar, han encès els seus llums vermells i els saltencs han hagut de sortir al carrer per fer saber a tothom que ells són portadors d'una franciscana innocència, cridant “Pau i bé”, com feia el pobrissó d'Assís. I els qui practiquen la xenofília –l'amor devot pel foraster– han tornat a advertir que la causa de la violència no era la immigració, sinó la pobresa. No ens deixem pas enganyar: que uns joves sentin admiració per un delinqüent no té res a veure amb la pobresa, sinó amb la no acceptació –encara?– dels models culturals de convivència cívica i, com deia Resina, amb la lluita per l'estatus i un territori que no consideren propi però volen fer seu.

Potser són pobres, però sobretot se senten forasters.